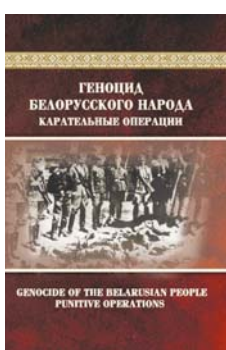

Памяць дзеля міру

Вокладка кнігі

Ігар Сергяенка

У Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі 7 снежня адбылася міжнародная навукова-практычная канферэнцыя, праймеркаваная да 75-годдзя з дня прыняцця Канвенцыі Арганізацыі Аб'яднаных Нацый аб папярэджанні злачынства генацыду і пакаранні за яго.

Як падкрэсліў у сваім вітальным слове да ўдзельнікаў канферэнцыі кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Ігар Сергяенка, захаванне гістарычнай памяці аб Вялікай Айчыннай вайне сёння робіцца пытаннем нацыянальнай бяспекі дзяржаў і народаў, якія з'яўляюцца спадкаемцамі пераможцаў. Ён выказаў упэўненасць, што сёння трэба як мага больш казаць пра герояў, якія спынілі нашыскую машыну смерці, бо гэтая памяць робіць нас моцнымі.

ПЫТАННЕ БЯСПЕКІ

Мерапрыемства пачалося з прэзентацыі выдання "Генацыд беларускага народа. Карныя аперацыі". Як паведаміў генеральны пракурор Андрэй Швед, у першай кнізе апісаны агульныя дакументы, паказаныя ў аснову правядзення карных аперацый, і прадстаўлены звесткі аб агульнай колькасці гэтых ахвяр, якіх было праведзена не менш за 187. У другой частцы, якая выйдзе пазней, будзе змяшчана інфармацыя аб усіх карных падарызваннях з указаннем іх найменняў, спісу камандзіраў і, па магчымасці, звесткі аб жывых карніках і захалдах, якія прымаюцца Генпракуратурай для таго, каб яны напелі пакаранне. Першыя дзве кнігі былі прэсачынены агульным пытаннем, звязаным з генацыдам беларускага народа, і аналізу дакументаў нацыскай Германіі, якая яшчэ задоўга да нападу на Савецкі Саюз распачала юрыдычныя абгрунтаванні масавага знішчэння яго насельніцтва.

Па задумках нацыстаў, на працягу паўтара-двух гадоў неабходна было вынішчыць да 75 % насельніцтва, а астатніх забраць у рабства. З гэтай жа мэтай напярэдняму нападу на Савецкі Саюз былі створаны карныя падарызванні і закладзена правая база, якая вызваляла войскішчыю вермахта ад адказнасці за злачынствы супраць мірных грамадзян. Кнігі серыі выданыя на рускай ды англійскай мовах і накіраваны амаль у 180 дзяржаў, у тым ліку па лініі Міжнароднай асацыяцыі пракурораў, а таксама па лініі парламента і Міністэрства замежных спраў. Асноўная задача — данесці да сусветнай грамадскасці інфармацыю аб генацыдзе беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны.

Крымінальную справу аб генацыдзе беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны болей чым два з паловай гады таму і за гэты час накіравала ў амаль 30 краін свету запыты па гэтай справе. Па словах генеральнага пракурора, актыўную дапамогу ў гэтым кірунку аказвае расійска бок, выдасца актыўная перапіска з краінамі Лацінскай Амерыкі. Прытым шэраг заходніх краін адмовіў Мінску ў прававой дапамозе па крымінальнай справе аб генацыдзе. Тым не менш ужо атрыманы звесткі дазваляюць сцвярджаць, што на тэрыторыі БССР было знішчана не менш за тры мільёны грамадзян і ваенна-палонных і забрана ў рабства не менш за 380 тысяч чалавек.

НЕСТАНДАРТНАЕ РАССЛЕДАВАННЕ

Як паведаміў Андрэй Швед на адкрыці пленарнага пасяджэння, Генпракуратура распачала

крымінальную справу аб генацыдзе беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны болей чым два з паловай гады таму і за гэты час накіравала ў амаль 30 краін свету запыты па гэтай справе. Па словах генеральнага пракурора, актыўную дапамогу ў гэтым кірунку аказвае расійска бок, выдасца актыўная перапіска з краінамі Лацінскай Амерыкі. Прытым шэраг заходніх краін адмовіў Мінску ў прававой дапамозе па крымінальнай справе аб генацыдзе. Тым не менш ужо атрыманы звесткі дазваляюць сцвярджаць, што на тэрыторыі БССР было знішчана не менш за тры мільёны грамадзян і ваенна-палонных і забрана ў рабства не менш за 380 тысяч чалавек.

Генеральны пракурор нагадаў, што Нюрнберскі трыбунал стварыў правую аснову асуджэння за злачынствы супраць міру і бяспекі чалавечтва, а лагічным яго працягам з'явілася прыняцце Канвенцыі ААН, якая ўпершыню дала нарматыўнае вызначэнне генацыду і яго формам. Найбольшыя страты, у тым ліку сярод мірнага насельніцтва, у гады Другой сусветнай вайны панёс Савецкі Саюз, і асабліва БССР, дзе загінуў кожны трэці жыхар.

Сёння праводзіцца нестандартнае расследаванне, у якім цесна перапляліся пытанні крымінальна-прававой, гістарычнай і маральнай адгукі дзеянняў нацысцкіх захопнікаў і іх памагачы. Упершыню факты генацыду мірнага насельніцтва расследаюцца ў такім маштабе. У перыяд Вялікай Айчыннай вайны на акупаванай тэрыторыі Беларусі разгарнуліся непрапарцыянальнае супрацьстаянне беларусаў з захопнікамі і іх памочнікамі. Гэта быў дабрахотны патрыятычны парыв, у якім заключаныя ўсе свабоды беларускіх людзей. Удзельнасны рух супраціўлення, накіраваны на абарону Айчыны, стаў значным унёскам у агульную барацьбу народаў супраць нашыскай Германіі і яе саюзнікаў.

ПРЫЯТЫННЫ НАПРАМАК

Старшыня Следчага камітэта Дзмітрый Гара падкрэсліў, што генацыд — гэта злачынства без тэрміна даўнасці, і вiнаватыя ў ім мусяць несеці пакаранне незалежна ад узросту і месцазнаходжання. Тэматыка генацыду і дагэтуль яшчэ ніколі актуальна. Гэтая трагедыя з болей адлашца ў сэрцы кожнага чалавека, асабліва ты,

чыя памяць захоўвае асабіста перажыты падзеі аб ўспамінальных родных і блізкіх людзей. На думку старшыні Следчага камітэта, такія канферэнцыі даюць магчымасць на міжнародным узроўні кансалідаваць намаганні ў пытанні захавання гістарычнай праўды, прафілактыкі і непаўшчэння злачынстваў супраць чалавечтва. Важна абмен ведамі і досведам для захавання памяці аб ахвярах нашыму і прадупрэджання спроб яго адраджэння ў сучасных умовах.

Для Следчага камітэта работа ў рамках узбуджэння Генеральнай пракуратурай Беларусі крымінальнай справы па факце генацыду беларускага народа з'яўляецца адным з прыярытэтных напрамкаў дзейнасці. Следчыя сумесна з супрацоўнікамі органаў пракуратуры, Дзяржаўнага камітэта судовых экспертаў і іншых дзяржаўных органаў праводзяць шырокі спектр следчых дзеянняў, у тым ліку вывучаюць архіўныя крыніцы, фота- ды відэамагнітныя і іншыя дакументы. Праводзіцца агляд месцаў злачынстваў, дапытваюцца пацярпелыя.

АБ БУДУЧЫНІ ЧАЛАВЕЧТВА

Міністр абароны Віктар Хрэнін заявіў, што ва ўмовах эскаляцыі глабальнай напружанасці досвед гістарычнага Узамалевання нашай, які перамаці нацызм, мае безумоўна актуальнасць і гістарычнае значэнне. Тады, амаль восем дзесяцігоддзю таму, дасягнуў перамогі ўдалося дзякуючы намаганню усіх народаў, якія аб'ядналіся ў антыгітлераўскую кааліцыю. Мы памятаем аб іх подзвігу і аддаём даніну повагі мудрасці кіраўнікоў дзяржаў, якія ва ўмовах амаль непрымірных супярэчнасцей зноўлі аб'ядналі ў барацьбе з агульным ворагам. Як адзначыў кіраўнік ваеннага ведамства, глабальным вынікам перамогі над фашызмам сталі стварэнне Арганізацыі Аб'яднаных Нацый, а таксама Нюрнберскі працэс, калі ўпершыню ў гісторыі чалавечтва была зроблена спроба спыніць вайну і дамовіцца ў міжнародным маштабе аб будучыні чалавечтва.

Антон РУДАК

Андрэй Швед

Віктар Хрэнін

Дзмітрый Гара